

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

FINANSSIALAN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ KOSKIEN LAKIA VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA SEKÄ ERÄITÄ MUITA LAKEJA (HE 172/2017 vp)

1 Finanssiala pitää hallituksen esitystä hyvin valmisteltuna

Lakiesitys on merkittävä vakuutusalan toiminnan kannalta. Esitys selkeyttää vakuutusten tarjontaan liittyviä menettelytapoja, lisää tiedonantovelvoitteita sekä parantaa läpinäkyvyyttä ja suojaa asiakkaan kannalta. Sijoitusvakuutusten tarjonnan menettelytavat yhtenäistetään suurelta osin muiden sijoituspalveluiden ja -tuotteiden tarjonnan menettelytapojen kanssa. Toisaalta esitys lisää vakuutusten tarjontaan osallistuvien yritysten hallinnollisia menettelyitä ja velvoitteita.

Finanssiala (FA) pitää esitystä hyvin valmisteltuna ja asianmukaisesti perusteltuna. Esitys valmisteltiin laajapohjaisessa työryhmässä. Lainsäädännön vaikutusarviointineuvosto on arvioinut hallituksen esitysluonnoksen, ja todennut sen hyvin valmistelluksi (VNK/1254/32/2017).

Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, tullaanko esityksen pohjana olevan direktiivin soveltamisajankohtaa siirtämään EU-jäsenmaissa helmikuusta syksyyn 2018. Koska asiasta ei ole varmuutta, lainsäätäjän ja alan on varauduttava voimaantuloon 23.2.2018. Lakiesityksen ripeä käsittely on siis edelleen erittäin tärkeää.

Lakiesitys aiheuttaa laajoja muutoksia vakuutusyhtiöiden ja niiden asiamiesten hallintojärjestelmiin. Uudet säännökset edellyttävät monelta osin hallinnollisten seuranta- ja tietoprosessien luomista, ylläpitoa, valvontaa ja raportointia. Tämä edellyttää erilaisten it-prosessien rakentamista tai päivittämistä sekä henkilökunnan laajaa kouluttamista. FA pitää erittäin tärkeänä, että suomalaisten finanssialan toimijoiden hallinnollista taakkaa ei lisätä perusteettomasti verrattuna muiden maiden toimijoihin.

2 Direktiivin sallimat kansalliset optiot otettava täysimääräisesti käyttöön

Vakuutuslainsäädännön muutoksia koskevan lakiesityksen mukaan Suomi ei ottaisi käyttöön mahdollisuutta, jonka mukaan sijoitusvakuutuksen voi myydä ilman asiakkaasta tehtävää asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia (ns. execution only – myynti). Direktiivi mahdollistaa, että jäsenvaltio voi sallia yksinkertaisiksi katsottavien sijoitusvakuutusten myynnin tällä tavoin. Samanlainen mahdollisuus on käytössä myös Suomessa muita rahoitusvälineitä ja sijoituspalveluita koskevan MiFID-sääntelyn puolella jo nyt, ja mahdollisuus tullaan säilyttämään MiFID2-uudistuksessa. Sääntely mahdollistaa esimerkiksi nettialustoilla ja verkkopankissa tehtävät sijoitukset huomattavasti helpommin.

Esityksestä seuraisi, että erilaisia MiFID-sääntelyn alaisia sijoitustuotteita, esim. sijoitusrahastoja, voisi myydä tällä myyntimallilla, mutta samoja sijoitustuotteita ei

voisi myydä tällä myyntimallilla, kun asiakas valitsee nämä sijoituskohteet sijoitusvakuutukseensa liitettynä sijoituskohteena. Sääntely olisi siis epäloogista eri sijoitustuotteita koskien. Perusteluna esitetään, että sijoitusvakuutus ei yleensä täytä yksinkertaisen sijoitusvakuutuksen kriteereitä, jotka luodaan eurooppalaisella tasolla. FA toteaa, että sijoitusvakuutus on tavallinen ja paljon käytetty sijoitusväline, joka mahdollistaa joustavan sijoittamisen. Pelkkä vakuutussopimus ei tulisi olla osoitus siitä, että tuote ei voi missään tapauksissa olla yksinkertainen. Myös eurooppalainen lainsäätävä katsoo, että sijoitusvakuutus voi olla yksinkertainen, jos se täyttää alemmantasoisien sääntelyn edellytykset.

Execution only -mahdollisuus tulisi sallia lainsäädännössä tulevia mahdollisuuksia silmällä pitäen. Erityisen tärkeää tämä on sen johdosta, että digitaaliset palvelukanavat tulevat lähivuosina entistä tärkeämmäksi osaksi finanssialan palveluiden kehittämisessä ja digitalisaation edistämiseksi. Digitaalisia asiointimuotoja ei tulisi perusteetta rajoittaa, vaan sääntelyn tulisi olla teknologianeutraalia tulevaisuus huomioiden. Vakuutusten tarjoajien tulee voida vastata parhaillaan tapahtuvaan voimakkaaseen asiakasodotusten muutokseen. Digitalisaation kehittyessä vakuutuksia tullaan myös tarjoamaan enemmän rajojen yli toisista EU-maista. Esimerkiksi Ruotsissa tullaan tämänhetkisten tietojen mukaan sallimaan execution only -myynti. Suomalaiset vakuutusyhtiöt joutuisivat perusteetta huonompaan asemaan ulkomaisten toimijoiden kanssa, kun asiakas voi hankkia esim. netin kautta ruotsalaisen sijoitusvakuutuksen execution only -myyntimallilla.

FA toteaa, että asiakkaalta tulee joka tapauksessa selvittää vakuutuksen hakemiseen liittyvät tarpeet ja vaatimukset vakuutussopimuslain säännösten mukaisesti. Asiakkaalle tulee myös antaa samat tiedot tuotteesta Execution only-myyntissä kuin muissakin myyntimalleissa.

Sijoitusvakuutuksista on annettava vähittäisasiakkaalle ensi vuoden alusta lukien myös yksinkertaistettu avaintietoesite (ns. PRIIPs Key Information Document). Sääntelyn mukaan muiden kuin yksinkertaiseksi katsottavien sijoitustuotteiden avaintietolomakkeen alkuun on aina lisättävä varoitus asiakkaalle siitä, että kyseessä ei ole yksinkertainen tuote. Näin ollen suomalaisia sijoitusvakuutuksia koskeviin avaintietolomakkeisiin on aina liitettävä tämä varoitus.

FA:n mielestä execution only -myynti tulisi näillä perusteilla sallia.

3 Ehdotettu palkitsemissääntely varmistaa meklareiden riippumattomuuden

FA kannattaa vakuutusmeklarien palkkioiden maksamista koskevaa esitystä ja nykyisen mallin pitämistä voimassa.

Vakuutusasiakkaiden etu on, että eri toimijoiden roolit vakuutusmarkkinoillamme ovat selkeät. Vakuutusmeklari on vakuutuksenottajan toimeksiannosta ja tämän edustajana toimiva puolueeton välittäjä, joka etsii markkinoilta asiakkaalleen parhaat vakuutusratkaisut, kilpailuttaa vakuutusyhtiöitä ja muutoinkin hoitaa asiakkaansa vakuutusasioita. Vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutusyhtiöistä ilmenee laissa erityisesti siinä, että meklarit eivät saa ottaa palkkiota vakuutusyhtiöltä vaan ainoastaan omalta toimeksiantajaltaan eli asiakkaalta. Näin varmistetaan se, että kilpailu käydään vakuutusasiakkaan intressissä vakuutusmaksuilla ja -tuotteilla, eikä sillä, mikä vakuutusyhtiö maksaa meklarille suurimmat palkkiot. Jos vakuutusyhtiö voisi maksaa meklarin palkkion tai palkkion maksaminen kiertäisi vakuutusyhtiön

kautta, se johtaisi vääjäämättä kilpailuun meklaripalkkioista ja nostaisi palkkioiden suuruutta. Tämä kilpailu ei toimisi asiakkaan hyväksi.

Ennen nykyisen palkkiokiellon voimaantuloa vakuutusmeklarin palkkio laskutettiin läpinäkymättömästi osana vakuutusmaksua. Tällöin erityisesti pk-yritysasiakkaat ja kuluttajat eivät tiedäneet, mitä heidän ostamansa riippumaton meklaripalvelu maksoi. Lisäksi se johti vakuutusasiamiesten ja vakuutusmeklarien roolien sekoittumiseen. Toisaalta meklarit mainostivat palveluitaan riippumattomina asiantuntijapalveluina, mutta halusivat muilta osin rinnastua vakuutusyhtiön myyntikanaviin kuten asiamiehiin.

Meklaripalvelumarkkinoilla on syytä noudattaa normaaleja liiketoiminnan periaatteita: palvelun tilaaja neuvottelee palvelun tarjoajan kanssa palvelun hinnasta ja maksaa tilaamansa palvelun. Näin varmistetaan kilpailu myös meklaripalkkioissa.

Tarve riippumattomiin asiantuntijapalveluihin ei vähene sen seurauksena, että palvelun hinta on läpinäkyvä ja kilpailun piirissä. Päinvastoin, varmuus palvelun riippumattomuudesta sekä vakuutusmarkkinoiden muutokset kuten vakuutusyhtiöiden tuotteiden eriytyminen, vakuutusten vertailun vaikeus ja markkinoiden kansainvälistyminen lisäävät entisestään vakuutusmeklaripalveluiden kysyntää niin yritysten, julkisyhteisöjen kuin kuluttajienkin keskuudessa. Vakuutusmeklareilla on tärkeä rooli vakuutusmarkkinoilla.

Myös MiFID2-sääntelyssä asetetaan voimaan ns. kannustinkielto riippumatonta sijoitusneuvontaa tarjoaville tahoille. Kielto vastaa hyvin pitkälle vakuutusmeklarien palkkiokielltoa ja sen tarkoitus on sama eli riippumattomuuden varmistaminen.

FA:n mukaan nykyinen palkkiosääntely on toiminut hyvin vuodesta 2008 lähtien eikä sen muuttamiselle ole ilmennyt perusteita. Eri vaihtoehtoja on punnittu perusteellisesti työryhmävalmistelussa, eikä muiden kuin nykyisen sääntelymallin ole todettu voivan varmistaa vakuutusmeklarien riippumattomuutta. Direktiivi myös sallii nimenomaisesti esitetyn kaltaisen jäsenvaltioiden sääntelyn asiassa.

FA pitää myös hyvänä esitystä siitä, että vakuutusmeklari ja asiamies tuovat asiakkaalle selkeästi esiin sen, missä roolissa ja kenen lukuun ne toimivat.

4 Esitys tutkintopakkoa koskevan selvityksen aloittamisesta

Finanssivalvonta on esittänyt, että VM tulisi velvoittaa selvittämään tutkintopakon asettamista sijoituspalveluita ja sijoitusvakuutuksia koskevalle henkilöstölle. FA viittaa tältä osin MiFID2 -lakiesityksen yhteydessä antamaansa jatkolausuntoon 17.11.2018.

Tutkintopakkoa ei edellytetä MiFID2-direktiivissä, eurooppalaisen arvopaperimarkkinavalvoja ESMAn ohjeissa eikä vakuutusten tarjontaa koskevassa direktiivissä. Kyseessä olisi kansallinen lisäsääntely, joka kohdistuisi erittäin laajaan joukkoon henkilöstöä. FA katsoo, että lain tasolla säädetty tutkintopakko asettaisi sellaisia elinkeinonharjoittamisen ja työnteon edellytyksiin kohdistuvia rajoituksia, joiden täyttämiseen tulisi lain tasolla kohdistaa erittäin huolellista pohdintaa.

FA toteaa, että sijoituspalveluiden ja sijoitusvakuutusten tarjontaa koskevien ammattitaitovaatimusten täyttämistä ja niiden vaikutuksia tarjottavien sijoituspalveluiden menettelytapoihin tulisi seurata muutaman vuoden ajan, ennen

5.12.2017

Mari Pekonen-Ranta

kuin päätetään, onko tutkintopakkoa syytä esittää. Tarpeettomia, laajoja hallinnollisia muutoksia edellyttäviä peräkkäisiä säädösmuutoksia on syytä välttää. Selvitystä ei ole tarpeen aloittaa tässä vaiheessa.

FINANSSIALA RY

Esko Kivisaari